הלכות נחלות וירושה

ילקוט יוסף

מתוך ילקוט יוסף, מאת הרב יצחק יוסף.
הטקסט נלקח מאתר «ילקוט יוסף חינם – האתר להפצת יהדות» (yalkut.info).
זכויות היוצרים על הטקסט שמורות לבעליהן. הקובץ נועד ללימוד בלבד ואינו למכירה.
geulaquiz.com

סימן רעו, רפט – קצת מהלכות נחלות – ירושה

א לפי התורה הקדושה וההלכה אין הבנות יורשות את האב עם הבנים, אך אם הבנים מבקשים שבית הדין יזדקק להם ליתן להם צו ירושה, והבנים רוצים לוותר מחלקם לטובת הבנות, כדי שיטלו עמהם בירושה, יגשו אל בית הדין הרבני שבעיר, ויקנו מידם בקנין גמור או בקנין אגב, על פי דין תורה. ואין לבנים לחייב את הבנות לחתום על כתב ויתור חלקם בירושה, כדי שבית הדין יוכל לתת צו ירושה לבנים, אלא יכולות הבנות לתבוע פיצוי על חתימתן בזה. שיכולות הבנות לטעון קים לי כדברי הפוסקים שאומרים שאין לחייב אותן לוותר על חלקן. ולכן על הבנים לתת פיצוי כספי כדי שיסכימו לחתום על ויתור חלקן בירושה, עד לעשרה אחוז מהחלק שהיה מגיע להן לפי חוק המדינה.[שו״ת יחוה דעת חלק ד׳ סימן סה. ויביע אומר חלק ט׳ חלק חושן משפט סימן ח׳ עמוד תלח]

ב מותר לאדם לכתוב צוואה ולהעביר את רוב רכושו לאחד מבניו שהוא תלמיד חכם ותורתו אומנותו, ושאר נכסיו יתחלקו בהם שאר היורשים. ובמתנת בריא יש להקל, שרשאי אדם לעשות בשלו כל מה שירצה, כל שמשייר חלק הגון מנכסיו לשאר יורשים. [יבי״א חט]

ג מי שיש לו שני בנים, האחד חכם שתורתו אומנותו, והאחר מחלל שבת בפרהסיא ובוזה דבר ה׳, מותר לו להעביר את הנחלה מהבן שהוא מחלל שבת ועובר על איסורי תורה, לטובת הבן החכם שתורתו אומנותו. ומכל מקום החכם עיניו בראשו להתנהג במתינות לבל ידחה אבן אחר הנופל, אולי יש תקוה שיחזור למוטב, ושב ורפא לו, וטוב שיפקיד חלק מן הירושה בידי אדם נאמן, בתנאי גמור כתנאי בני גד ובני ראובן, שאם אחר כך יחזור הבן בתשובה, או שיהיה לו זרעא מעליא, יקבל חלק הירושה שלו, ואם לאו יתננו לבנו החכם, או לצדקה. [יבי״א חלק ח׳ חושן משפט סימן י]

ד שכיב מרע שאמר תנו מאתים דינר לבניו של שמעון, אין לתת מאתים דינר לכל אחד מהבנים, אלא יתנו מאתים דינר והבנים יחלקום בשווה. [שו״ת יביע אומר חלק ח׳ חו״מ סימן ה]

ה סכומי כסף שהופקדו בבנקים, וכן תכניות חסכון, שנפלו בירושה לפני הבנים, אין הבכור נוטל מסכומים אלה פי שנים, דחשיבי כראוי. [שו״ת יביע אומר חלק ח׳ חושן משפט סימן ח]

ו מי שחיבר ספר, כל הזכויות שמורות למחבר, ואסור לאחרים להדפיס את ספרו בלא הסכמתו, אף אם רצונם לזכות את הרבים, שאין אדם גוזל את חבירו כדי לזכות את הרבים. ולכן אם נפטר, מעביר את זכותו לבניו אחריו, וכן פשט המנהג לאסור לאחרים להדפיס הספר, הן מצד דינא דמלכותא דינא, והן על פי גזרת והסכמת המחברים, והרבנים המסכימים לחיבור, והן מצד חוקי המדינות. [יביע אומר חלק ד׳ חלק חושן משפט סימן ט].

דיני ירושה בקטן

א מי שמת, בנו יורשו, אפילו הוא בן יום אחד. אבל אין הבן יורש את אמו בקבר להנחיל לאחיו, ואם מתה אמו, ואחר כך מת הבן, אפילו היה קטן בן יומו, הואיל וחי אחריה אפילו שעה אחת, יורשה ומנחיל הירושה ליורשיו ממשפחת אביו. אבל עובר אינו יורש. [ילקו״י דיני חינוך קטן עמוד שסז]

ב קטן בן יום אחד ממעט בחלק הבכורה, אבל עובר שבמעי אמו אינו ממעט בחלק הבכורה. ובן שנולד אחר מיתת אביו אינו ממעט בחלק הבכורה. [ילקו״י דיני חינוך קטן עמוד שסח]

ג קטן שיש לו אח מאם, ואותו אח יש לו אח מאב שהוא זר אצל הקטן, אין מורידין אותו לירש מנכסי הקטן, אף על פי שמורידין זר לנכסי קטן, אח זה אינו יורד לנכסי הקטן, דחיישינן שמא ימות אחי הקטן מאמו, ויאמר זה שהוא אחיו מאביו: שאלו הנכסים שתחת ידי היו של אם אחי וירשיו. וכל זה בקרקעות, אבל מעות של קטן ממנים עליהם אפילו קרוב. [ילקו״י דיני חינוך קטן עמוד שסט]

ד מי שמת והניח בנים גדולים וקטנים, והגדולים צריכים להוציא יותר בבגדים, והקטנים צריכים להוציא יותר במזונות, אין ניזונין ולובשין מן האמצע, אלא חולקין בשוה, וכל אחד יזון וילבש משלו. ודוקא כשמיחו, אבל בסתם ניזונין ומתפרנסים אלו עם אלו, דסתמן שותפים נינהו, ומוחלין זה לזה. [ילקו״י דיני חינוך קטן עמוד שסט]

ה מי שמת והניח בנים גדולים ובנים קטנים, והגדולים השביחו את הנכסים, כל השבח לאמצע, ואפילו שכר עמלם לא יטלו. [ילקו״י דיני חינוך קטן עמוד שסט]

ו מי שהניח יתומים מקצתן גדולים ומקצתן קטנים, והבנים רצו לחלוק בנכסי-אביהם כדי שיטלו הגדולים חלקם, בית – דין.מעמידין אפוטרופוס לקטנים, ובורר להם החלק היפה. [ילקו״י דיני חינוך קטן עמוד שסט]

ז מי שמת והניח יורשים קטנים, או שאשתו מעוברת, או שהניח קטנים וגדולים, צריך מורישם למנות להם אפוטרופוס שיתעסק בשביל הקטנים עד שיגדילו. ואם לא מינהו בית דין חייבים להעמיד להם אפוטרופוס עד שיגדילו, שבית דין אביהם של יתומים. [ילקו״י דיני חינוך קטן עמוד שע]

ח אפוטרופוס שנתמנה על יתומים קטנים, שאביהם מת באופן פתאומי, ובא סוחר אחד ותבע חבילה שהניח אותה בחנות של אביהם המנוח לקומסיון. וטוען שהיא שלו. והאפוטרופוס טוען שמא קנאה המנוח, והיא של היתומים. העיקר לדינא שטענת האפוטרופוס טענה נכונה היא, ואין להוציא מן היתומים המוחזקים. [יביע אומר חלק י׳ חלק חושן משפט סימן ה עמוד תסח. ושם דן בדבר ״קים לי״ כדעת יש אומרים שבש״ע, נגד הסתם]. דין תיווך

א מי שתיווך ומכר דירות לאדם מסויים, ולא ביקש תשלום עד שהמוכר שאל אותו כמה מגיע לו, והמתווך ענה, שישאל למומחים, ואחר כך ביקש מחצית דמי התיווך, והנתבע אומר שלא ישלם אלא דמי טירחא בלבד, העיקר לדינא שצריך לשלם למתווך כפי שדרש. [שו״ת יביע אומר חלק ח׳ חלק חושן משפט סימן ג]